Türkçe Dil Ba?l?l??? Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Türkçe Dil Ba?l?l??? Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=31904

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Türkçe Dil Ba?l?l??? Ölçe?i (TDÖ), Kayhan ?nan taraf?ndan 2017 y?l?nda Türkçe konu?an bireylerin ana dillerine yönelik duygusal, kimliksel ve sürdürüm temelli ba?l?l?k düzeylerini ölçmek amac?yla geli?tirilmi? psikometrik bir araçt?r. Ölçek, dilin korunmas?, aktar?m? ve bireysel kimlikteki rolü gibi sosyolinguistik tutumlar? de?erlendirmek üzere tasarlanm??t?r. Yap?lan analizler sonucunda, 24 maddeden ve üç alt faktörden (Sürdürüm, Kimlik, Kullan?m) olu?an TDÖ'nün, yüksek düzeyde iç tutarl?l??a ve sa?lam bir yap? geçerli?ine sahip oldu?u kan?tlanm??t?r. Ölçek, dil politikalar?, e?itim ve sosyokültürel ara?t?rmalar alan?nda kullan?lmak üzere önemli bir kaynak te?kil etmektedir.

Anahtar Kelimeler

Türkçe Dil Ba?l?l??? Ölçe?i, Dil Tutumu, Dil Kimli?i, Faktör Analizi, Psikometrik Özellikler, Dil Sürdürümü, Dil Kullan?m?.

Yazarlar

Kayhan ?nan

Amaç

Türkçe Dil Ba?l?l??? Ölçe?i'nin temel amac?, ana dili Türkçe olan bireylerin Türkçeye yönelik ba?l?l?k düzeylerini ve bu ba?l?l???n alt?nda yatan çok boyutlu yap?lar? bilimsel yöntemlerle ölçmektir. Ölçek, bireylerin Türkçeyi sahiplenme, sürdürme ve kimliklerinin bir parças? olarak görme derecelerini belirleyerek, dilin toplumsal ve bireysel ya?amdaki önemini ortaya koymay? hedefler.

Bu araç, özellikle dilin nesiller aras? aktar?m? ve kültürel sürdürüm çabalar? ba?lam?nda gösterilen tutum ve inançlar? nicel verilere dönü?türerek sosyolinguistik ara?t?rmalara katk? sa?lamaktad?r.

Yap?

Türkçe Dil Ba?l?l??? Ölçe?i, dil ba?l?l??? kavram?n? üç temel ve birbirinden ayr???k faktör üzerinden ölçümlemektedir. Bu üç faktör, dilin sadece pratik kullan?m?n? de?il, ayn? zamanda bireyin duygusal ve kimliksel özde?le?me süreçlerini de kapsamaktad?r. Ölçek, toplam 24 madde ile bu çok boyutlu yap?y? temsil eder.

Sürdürüm (Maintenance): Bireyin Türkçenin gelecekteki varl???n? koruma ve bu dili gelecek nesillere (özellikle çocuklar?na) aktarma konusundaki motivasyonunu ve çabas?n? ifade eden

ARABPSYCHOLOGY.COM

boyuttur. Bu faktör, dilin devaml?l???na yönelik sorumluluk alg?s?n? ölçer.
Kimlik (Identity): Türkçenin, bireyin ki?isel, ulusal veya kültürel kimli?i ile ne kadar bütünle?ti?ini ve aidiyet duygusunu ne ölçüde destekledi?ini ölçen boyuttur. Dilin, benlik alg?s? ve toplumsal grupla?ma üzerindeki etkisini yans?t?r.
Kullan?m (Usage): Bireyin günlük sosyal etkile?imlerinde (aile, arkada?lar, çevre) Türkçeyi tercih etme e?ilimini, kullan?m rahatl???n? ve Türkçeye olan pratik ba?l?l???n? ölçen boyuttur.

Geçerlik

Ölçe?in yap? geçerli?i, hem Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA) hem de Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) kullan?larak titizlikle incelenmi?tir. AFA sonuçlar?, ölçe?in 24 maddelik yap?s?n?n üç faktör alt?nda topland???n? göstermi?tir. Bu üç faktörün aç?klad??? kümülatif toplam varyans miktar? %49,069 olarak belirlenmi?tir.

Faktörlerin varyansa katk?lar? ?öyledir: Birinci faktör (Sürdürüm) toplam varyans?n %34,164'ünü, ikinci faktör (Kimlik) %8,953'ünü ve üçüncü faktör (Kullan?m) %5,951'ini aç?klam??t?r. AFA'y? takiben uygulanan DFA, üç faktörlü modelin uyum indeks de?erlerinin literatürde kabul edilebilir s?n?r de?erler içerisinde oldu?unu teyit ederek yap?sal geçerli?i desteklemi?tir. Ayr?ca, Pearson korelasyon analizi ile hesaplanan madde-toplam korelasyon katsay?lar?n?n anlaml? oldu?u (p<,001) bulunmu?tur. Alt-üst %27'lik gruplar üzerinde yap?lan t testi analizleri de maddelerin ve faktörlerin ay?rt edicilik gücünün yüksek oldu?unu göstermi?tir.

Güvenirlik

Ölçe?in güvenirlik analizleri, Cronbach's Alpha iç tutarl?l?k katsay?lar? hesaplanarak gerçekle?tirilmi?tir. Ölçe?in genel yap?s? için elde edilen Cronbach's Alpha katsay?s? 0,90'd?r, bu de?er TDÖ'nün yüksek düzeyde güvenilir bir araç oldu?unu i?aret etmektedir.

Faktörler baz?nda hesaplanan iç tutarl?l?k katsay?lar? ise ?öyledir:

Birinci faktör (Sürdürüm): 0,89
?kinci faktör (Kimlik): 0,87
Üçüncü faktör (Kullan?m): 0,57

Sürdürüm ve Kimlik alt faktörlerinin güvenirlik katsay?lar? mükemmel düzeyde iken, Kullan?m faktörünün katsay?s? (0,57) literatürde kabul edilen alt s?n?rlara yak?n olmakla birlikte, ölçe?in genel olarak güçlü bir iç tutarl?l?k sergiledi?i sonucuna var?lm??t?r.

Faktör Analizi

Türkçe Dil Ba?l?l??? Ölçe?i, dil ba?l?l???n? çok boyutlu bir fenomen olarak ele almakta ve bu

ARABPSYCHOLOGY.COM

yap?y? Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA) ile ortaya ç?karmaktad?r. AFA, 24 maddelik orijinal havuzdan üç temel faktörün (Sürdürüm, Kimlik, Kullan?m) ayr??mas?n? sa?lam??t?r. Bu faktörler, ölçekteki varyans?n yakla??k yar?s?n? (%49,069) aç?klamaktad?r.

Yap?sal modelin uygunlu?u, ard?ndan uygulanan Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) ile test edilmi?tir. DFA sonuçlar?, modelin verilere iyi uyum sa?lad???n? gösteren uyum indeks de?erlerinin kabul edilebilir aral?kta oldu?unu do?rulam??t?r. Bu durum, üç faktörlü yap?n?n hem istatistiksel hem de teorik olarak sa?lam oldu?unu göstermektedir.

Araç

Test Type: Geli?tirme (Developmental Scale)

Format: 5'li Likert Tipi Derecelendirme sistemi kullan?lmaktad?r. Derecelendirme ?u ?ekildedir: 1=Kesinlikle Kat?lm?yorum, 2=Kat?lm?yorum, 3=Karars?z?m, 4=Kat?l?yorum, 5=Kesinlikle Kat?l?yorum.

Language Available: Türkçe

Population Group: Genel Yeti?kin Popülasyonu (Ana dili Türkçe olan bireyler)

Age Group: Yeti?kinler

Population Details: Ölçek, Türkçeye kar?? tutumlar? ve ba?l?l?k düzeylerini ölçmek amac?yla genel yeti?kin popülasyonu üzerinde geli?tirilmi?tir. Çal??man?n detaylar? kaynak makalede mevcuttur.

Test Methodology: Kendi bildirimli (Self-Report) ölçek.

Anahtar Kelimeler

Dil Ba?l?l???, Dil Politikalar?, Dil E?itimi, Sosyolinguistik, Psikometri, Tutum Ölçe?i.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Mevcut De?il

Affiliation Email addresses: hankayhan@gmail.com

Correspondence Address: Kayhan ?nan (Sorumlu Yazar)

ARABPSYCHOLOGY.COM

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Ölçek Geli?tirme Y?l?: 2017. Ölçe?in kullan?m? için izinler ve güncel ücret bilgisi hakk?nda kesin bilgi almak amac?yla sorumlu yazar Kayhan ?nan ile (hankayhan@gmail.com) e-posta yoluyla ileti?ime geçilmesi önerilmektedir. Ölçek, hakemli bir dergide yay?mlanm??t?r.

Kaynaklar

?nan, K. (2017). Türkçe Dil Ba?l?l??? Ölçe?inin geli?tirilmesi. *Journal of Turkish Studies, 12*(18), 375-394. doi:10.7827/TurkishStudies.12148

The original PDF can be downloaded here: turkce-dil-bagliligi-olcegi-toad.pdf

Türkçe Dil Ba?l?l??? Ölçe?i Maddeleri

Türkçe konu?mak ho?uma gider.
Ana dilim Türkçe oldu?u için kendimle gurur duyar?m.
Seçme ?ans?m olsa, ana dili olarak yine Türkçeyi seçerim.
Çocu?umun Türkçe konu?mas? beni mutlu eder.
Çocu?umun Türkçe ö?renmesi için çaba sarf ederim.
Çocu?umun Türkçeden ba?ka bir dili ana dili olarak konu?mas? önemsizdir.
Türklerin Türkçeye ba?l? oldu?unu dü?ünürüm.
Türkçe, kültürümü korumamda bana yard?mc? olur.
Bence Türkçe bilmeyen bir ki?i gerçek bir Türk say?lmaz.
Türkçe benim için di?er dillerden üstündür.
Türk olup da Türkçe bilmeyen ki?iler için üzülürüm.
Türkçe bilmek beni iyi bir Müslüman yapar.
Türkçenin Türkleri birle?tirdi?ini dü?ünürüm.
E?imin Türkçe bilmesi benim için önemlidir.
Arkada?lar?m?n Türkçe bilmesini isterim.
Türkçe konu?an bir insana daha çok güvenirim.
Türkler, Türkçe bilenlerle evlenmelidir.
Bence Türkler, Türkçeyi korumak için her zaman birlikte ya?amal?d?r.
Türkçe konu?tu?um zaman kendimi Türk gibi hissederim.
Hislerimi ifade etmede Türkçenin yeterli oldu?una inan?r?m.
Türkçe konu?urken kendimi rahat hissederim.
Çocu?umun kendi çocu?u ile Türkçeden ba?ka bir dille konu?mas?na üzülürüm.
Türkçenin çocuklara erken ya?larda ö?retilmesi gerekti?ini dü?ünürüm.
Di?er Türkler ile Türkçe konu?maya dikkat ederim.

ARABPSYCHOLOGY.COM